

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
SAMOTHRACE

ΕΒΡΟΣ / EVROS

Η Σαμοθράκη, το νησί των ευσεβών μυστών, αποτέλεσε σημαντικό θρησκευτικό κέντρο σε όλο τον αρχαίο κόσμο χάρη στη φήμη των Μεγάλων Θεών και τον μυστηριακό χαρακτήρα της λατρείας τους.

Τα μυστήρια της Σαμοθράκης ακτινοβόλησαν για χίλια περίπου χρόνια και αποτέλεσαν το επίκεντρο μιας λατρείας που έγινε πόλος έλξης πιστών από όλο τον αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό κόσμο. Η διαχρονική τους γοητεία κορυφώθηκε την εποχή του ρομαντισμού και παρέμεινε για πολλά χρόνια στο παρασκήνιο της αρχαιολογικής έρευνας του ιερού των Μεγάλων Θεών. Το 1863 βρέθηκε στο ιερό το άγαλμα της περιφέρμης Νίκης.

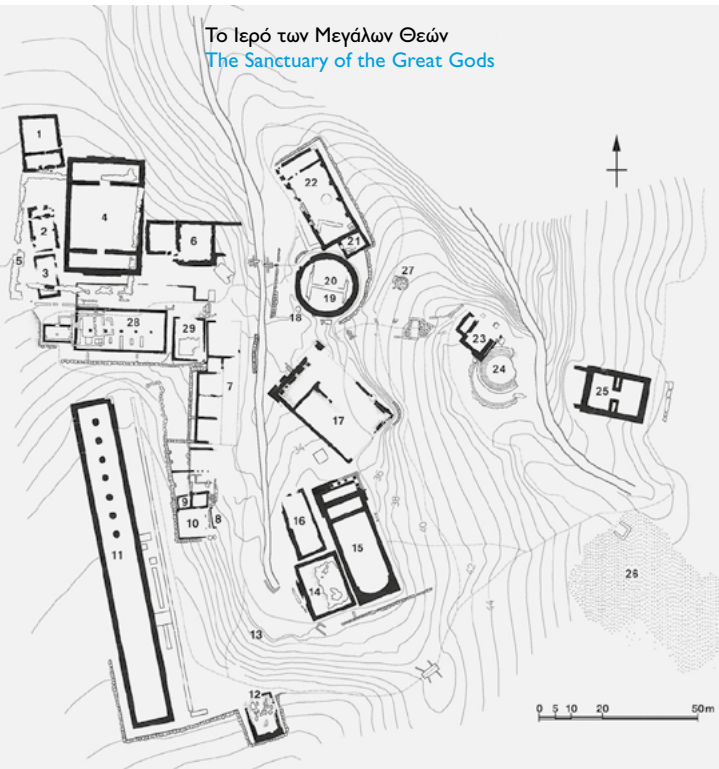
Η ταυτότητα και η φύση των θεών της Σαμοθράκης παραμένει αινιγματική. Οι αρχαίοι συγγραφείς τους ανέφεραν συχνά με το όνομα Κάβειροι, το οποίο δεν μαρτυρείται στις επιγραφές που βρέθηκαν στον νησί, όπου οι θεοί ονομάζονται απλά Θεοί ή Μεγάλοι Θεοί. Τα κρυφά ονόματά τους ήταν Αξίερος, Αξίόκερσα, Αξίόκερσος και Κασμίλος, ενώ οι Έλληνες, ήδη από τα μέσα του 4ου αι. π.Χ., τους ταύτισαν με τη Δήμητρα, την Περσεφόνη, τον Άδη και τον Ερμή. Η Αξίερος (ή η Αξίόκερσα) αποτελούσε το κεντρικό πρόσωπο της λατρείας, μια «Μεγάλη Μητέρα», που είχε χαρακτηριστικά όμοια με αυτά της Κυβέλης. Στα μυστήρια των Μεγάλων Θεών μπορούσαν να μνηθούν άνθρωποι όλων των εθνικοτήτων, δούλοι και ελεύθεροι. Κοινό χαρακτηριστικό με την Ελευσίνα αποτελούν οι δύο βαθμοί μύησης: η μύησης και η εποίτεια. Ο μύστης έτρεφε την

ελπίδα της καλής τύχης, προστατευόταν από τους κινδύνους στα θαλασσινά ταξίδια και ίσως εξασφάλιζε την υπόσχεση για ευτυχιασμένη μετά θάνατον ζωή.

Η ανασκαφική έρευνα έδωσε μια εικόνα του ιερού και της εξέλιξής του. Ενδείξεις για θρησκευτική δραστηριότητα υπάρχουν από τον 7ο αιώνα π.Χ., αλλά η οικοδόμηση μνημειακών κτηρίων αρχίζει μόλις τον 4ο αι. και συνδέεται με τη γενναιοδωρία του βασιλικού οίκου της Μακεδονίας. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Φίλιππος είχε γνωρίσει την Ολυμπιάδα, πριγκίπισσα από την Ήπειρο, μετέπειτα γυναίκα του και μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, κατά τη μύησης τους στη Σαμοθράκη. Η βασιλική υποστήριξη συνεκίστηκε την εποχή των διαδόχων του Αλεξάνδρου και το ιερό γνώρισε τη μεγαλύτερή του ακμή κατά τον 3ο και το 2ο αι. π.Χ. Η λατρεία των Μεγάλων Θεών και η μύηση στα μυστήριά τους σταμάτησαν στα τέλη του 4ου αι. μ.Χ.

Η περιήγηση στις αρχαιότητες της Παλιάπολης αρχίζει από τον μικρό χώρο στάθμευσης μπροστά από το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής. Ένας λιθόστρωτος πεζόδρομος οδηγεί στο Μουσείο και το ιερό των Μεγάλων Θεών. Ανατολικά, μπορεί να διακρίνει κανείς ψηλά στην πλαγιά τα τείχη (6ος-3ος αι. π.Χ.) της αρχαίας πόλης. Από το λιμάνι της πέρασε το 49-50 μ.Χ. ο απόστολος Παύλος στη διάρκεια του ταξιδιού του από τη Μικρά Ασία προς τη Νεάπολη (σημερινή Καβάλα). Σύμφωνα με την παράδοση, σε ανάμνηση αυτού του γεγονότος χτίστηκε η παλαιοχριστιανική βασιλι-

Το Ιερό των Μεγάλων Θεών The Sanctuary of the Great Gods

1-3. Υποελληνιστικά κτήρια	7. Εστιατόρια (τέλη 4ου αι. π.Χ.-2ος αι. μ.Χ.)	7. Dining rooms (late 4th c. BC-2nd c. AD)
4. Ημιτέλεις πρώιμο ελληνιστικό κτήριο (τέλη 4ου-αρχές 3ου αι. π.Χ.)	8, 10. Χώροι με αδιευκρίνιστο προορισμό	8, 10. Unidentified rooms
5. Μεσαιωνικό οχυρό (10ος αι. μ.Χ.)	9. Αρχαϊστική κόγχη	9. Archaistic niche
6. Ανάθημα Μιληρσίας (β' μισό 3ου αι. π.Χ.)	11. Στοά (α' μισό 3ου αι. π.Χ.)	11. Stoa (first half of the 3rd c. BC)
	12. Μνημείο της Νίκης (α' μισό 2ου αι. π.Χ.)	12. Nike Monument (first half of the 2nd c. BC)
	13. Θέατρο (α' μισό 2ου αι. π.Χ.)	13. Theater (first half of the 2nd c. BC)
	14. Αυλή του Βωμού (340-330 π.Χ.)	14. Altar Court (340-330 BC)
	15. Το Ιερό (325-150 π.Χ.)	15. Hieron (325-150 BC)
	16. Αίθουσα των Αναθημάτων (γύρω στο 540 π.Χ.)	16. Hall of Votive Gifts (ca. 540 BC?)
	17. Κτήριο με τις Χορεύτριες (γύρω στο 340 π.Χ.)	17. Hall of Choral Dancers (ca. 340 BC)
	18. Ιερός βράχος	18. Sacred Rock
	19. Θόλος της Αρσινόης Β' (288-270 π.Χ.)	19. Tholos of Arsinoe II (288-270 BC)
	20. Κτίσμα με τους Ορθοστάτες (α' μισό 4ου αι. π.Χ.)	20. Orthostate Structure (first half of the 4th c. BC)
	21. Ιερή Οικία (πρώιμη αυτοκρατορική περίοδος)	21. Sacristy (Early Imperial period)
	22. Ανάκτορον (πρώιμη αυτοκρατορική περίοδος)	22. Anaktoron (Early Imperial period)
	23. Ανάθημα Φιλίππου Γ' και Αλεξάνδρου Δ' (323-317 π.Χ.)	23. Dedication of Philip III and Alexander IV (323-317 BC)
	24. Κυκλικός χώρος (τέλη 5ου-αρχές 4ου αι. π.Χ.)	24. Circular area (late 5th-early 4th c. BC)
	25. Πρόπυλο Πτολεμαίου Β' (285-281 π.Χ.)	25. Propylon of Ptolemy II (285-281 BC)
	26. Νότια Νεκρόπολη (μέσα 6ου αι. π.Χ.-αρχές 2ου αι. μ.Χ.)	26. Southern Nekropolis (mid 6th c. BC-early 2nd c. AD)
	27. Δωρική Θόλος (β' μισό 4ου αι. π.Χ.)	27. Doric Tholos (second half of the 4th c. BC)
	28. Νεώριον (275-250 π.Χ.)	28. Neorion (275-250 BC)
	29. Εστιατόριο (μέσα 3ου αι. π.Χ.)	29. Dining room (mid - 3rd c. BC)

κή, τα ερείπια της οποίας βρίσκονται στο ανατολικό τμήμα του λιμανιού. Πάνω από την παλαιοχριστιανική βασιλική και το αρχαίο λιμάνι δεσπόζει η μεσαιωνική οχύρωση από την εποχή των Gattilusi, που χρονολογείται στα 1431-1433.

Η έκθεση στο Μουσείο διαρθρώνεται σε τέσσερις αίθουσες και περιλαμβάνει αρχιτεκτονικά γλυπτά και αποκαταστάσεις από τα σπουδαιότερα κτήρια του ιερού των Μεγάλων Θεών, καθώς και άλλα ευρήματα από αυτό και τις νεκροπόλεις.

Samothrace, the island of pious initiates, was an important religious centre, renowned throughout the entire ancient world thanks to the popularity of the Great Gods and their mystery cult.

The Samothracian mysteries radiated for perhaps as many as a thousand years and were the focus of a cult which attracted worshippers from the entire Greek and Roman World. They achieved a long-lasting popularity, which in recent times reached its peak in the epoch of Romanticism and remained for many years in the background of the archaeological research of the Sanctuary of the Great Gods. Here the famous statue known as the Victory of Samothrace was found in 1863.

The identity and nature of the gods of Samothrace remain enigmatic. Ancient writers often refer to them with the name Kabeiroi, while in the epigraphic record in the island they are called simply Gods or Great Gods. Their secret names were Axieros, Axiokersa, Axiokersos, and Kasmilos, whom the Greeks identified, as early as the middle of the 4th century BC, with Demeter, Persephone, Hades and Hermes. Axieros (or Axiokersa) was the central figure of the cult, a "Great Mother" who had characteristics similar to those of Kybele. Initiation into the mysteries of the Great Gods was open to people of all nationalities, slaves and free. Like the Eleusinian

Mysteries, they had two stages of initiation, the *mysis* and the *epopteia*. The initiate cherished the hope of good fortune, protection from the dangers of sea voyages and perhaps the promise of a happy afterlife.

The excavations have given us a picture of the Sanctuary and its development. There is evidence for cult activity since the 7th c. BC, although the construction of monumental buildings begins only in the 4th century and it is connected with the munificence of the royal house of Macedon. It is reported that Philip II first met Olympias, a princess from Epirus, later his wife and mother of Alexander the Great, on the occasion of their initiation at Samothrace. Alexander's successors continued the royal patronage of the Sanctuary, which attained its greatest splendor in the 3rd and 2nd centuries BC. The cult of the Great Gods and the initiation into their mysteries ceased in the late 4th c. AD.

The wandering over the antiquities of Paliopoli (=the old city) begins at the small parking lot in front of the chapel of Ayia Paraskevi. The cobbled walk leads to the Museum and the Sanctuary of the Great Gods. Eastwards, the walls (6th-3rd c. BC) of the ancient town of Samothrace can be seen high on the slope. St. Paul anchored here in 49-50 AD on his trip from Asia Minor to Neapolis (modern Kavala). According to tradition, the early Christian basilica whose ruins lie at the eastern edge of the ancient harbor was built to commemorate this event. The medieval Gattilusi fortress built between 1431 and 1433 dominates over the Early Christian basilica and the ancient harbor.

The material in the Museum is exhibited in four halls. It includes architectural sculptures and restorations of the major buildings in the Sanctuary of the Great Gods, and other finds from it and the nekropoleis (cemetaries).

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ SAMOTHRACE

ΕΒΡΟΣ / EVROS

i T: 25310 22411, 25510 41474

ΚΕΙΜΕΝΑ: Δ. ΜΑΤΣΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΙ

TEXT: D. MATSAS

GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT

LAYOUT: E. ELEUTHERIADI

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC**

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων
Archaeological Resources Fund

www.tap.gr